

Naslov članka/Article:

Branje od 1. do 5. razreda (in naprej)

Avtor/Author:

Dr. Leonida Novak

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Razredni pouk št. 1/2019, letnik 21

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2019

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>

Branje od 1. do 5. razreda (in naprej)

Temeljni cilj bralnega pouka na razredni stopnji in še naprej je vzgojiti **učinkovitega bralca**. To je učenec – bralec, ki bere **tekoče in natančno, z razumevanjem**, ima ustrezen **obseg besedišča**, je pri branju **fleksibilen** in za branje **motiviran**. S to opredelitvijo učinkovitega bralca smo navedli že nekaj stopenj in hkrati ciljev razvijanja bralne zmožnosti.

Najpomembnejši poudarki učnega načrta za slovenščino (2018, str. 68, 69), ki se navezujejo na učenje branja in pisanja na razredni stopnji, so:

- učenci vstopajo v svet branja **postopoma, sistematično in individualizirano**,
- učitelj naj bo pri **začetnem opismenjevanju** pozoren

na priporočeno **zaporedje usvajanja veščin in spretnosti branja in pisanja**, ritem usvajanja naj sproti prilagaja značilnostim in zmožnostim posameznega učenca,

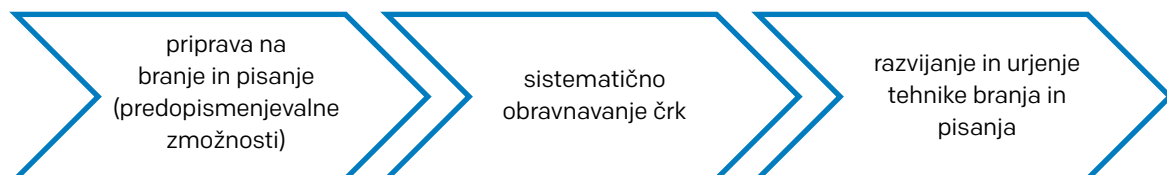
- **učenci naj bi na koncu 2. razreda praviloma že usvojili tehniko branja in pisanja, v 3. razredu pa branje in pisanje predvsem utrjevali in izboljševali**,
- pri tem usvajajo tudi **strategije branja in pisanja neumetnostnih in umetnostnih besedil**,
- **vsem otrokom** je treba omogočiti, da spoznajo in dosežejo višjo raven tako imenovane kritične pismenosti,
- cilj poučevanja ni le obvladovanje tekočega branja

in pisanja, temveč **raba pisnega jezika**.

Zaporedje usvajanja veščin in spretnosti branja ter pisanja je:

- predopismenjevalne zmožnosti;
- tehnika branja in pisanja (najprej s tiskanimi, nato s pisanimi črkami);
- branje z razumevanjem in pisanje preprostih besedil.

Opismenjevanje je proces, v katerem se posameznik usposobi za branje in pisanje najrazličnejših besedil, si z njimi v vsakdanjem življenju pomaga in jih zna uporabljati (Zrimšek, 2003, str. 7). Začetno opismenjevanje je temeljna faza opismenjevanja in obsega:

KAJ POMENI BESEDNA ZVEZA SISTEMATIČNO OPISMENJEVANJE?

Beseda sistematičnost označuje, da gre v procesu opismenjevanja za sistem, ki je urejen, načrtan in premišljen. Pri vsakem učencu poteka skozi enake faze (zgoraj navedene), vendar pri vsakem različno hitro, kar učitelj premišljeno načrtuje pri izbiranju dejavnosti za učenca oz. skupino učencev.

Učni načrt za slovenščino (2011)¹ določa, da / ... / **začetno opismenjevanje** traja celotno prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (in sicer v 1. in 2. razredu kot **sistematično usvajanje tehnike branja in pisanja**, v 3. razredu pa kot njeno **utrjevanje in izboljševanje**); učenci v tem obdobju poleg vstopanja v svet branja in pisanja opravljajo tudi druge dejavnosti, na primer sodelujejo v pogovorih, kritično sprejemajo oziroma interpretirajo govornjena in zapisana besedila, se (po)ustvarjalno odzivajo nanje, govorno nastopajo, pišejo krajša besedila ter **sistematično razvijajo** svojo poimenovalno, skladdenjsko, pravorečno, pravopisno, slogovno, metajezikovno zmožnost in zmožnost nebesednega sporazumevanja.

¹ V prispevku se sklicujemo na Učni načrt za slovenščino, potrjen v letu 2011. S septembrom 2019 začne v šolah veljati posodobljen učni načrt za slovenščino. V primerih, kjer so razlike glede zmožnosti branja, bomo na to opozorili, drugače pa velja enako v obeh učnih načrtih.

Učni načrt za slovenščino (2011, str. 75) tako določa minimalni standard znanja za konec 2. razreda: »Učenec ima skladno s cilji učnega načrta razvito zmožnost branja in pisanja neumetnostnih besedil, kar pomeni, da usvoji tehniko branja s tiskanimi črkami in tekoče bere svoji starosti, spoznavni, sporazumevalni in recepcijski zmožnosti ustrezna besedila, /... /.« V ciljih, standardih in v didaktičnih priporočilih učnega načrta je natančno določeno, da se sistematično opismenjevanje zaključí z 2. razredom, 3. razred pa je namenjen utrjevanju branja in pisanja, kar prikazuje preglednica 1.

Sprememba ustaljenega modela opismenjevanja se kaže v individualiziranem opismenjevanju, ki za izhodišče vzame učenčevo predznanje oz. stopnjo opismenjenosti ob vstopu v šolo. Cilj individualiziranega opismenjevanja je napredovanje tistih, ki dosegajo temeljno raven, in tistih, ki imajo težave oz. še nimajo razvitih predopismenjevalnih spretnosti². Individualizirano opismenjevanje se je izkazalo kot nuja, saj so razlike med učenci ob vstopu v šolo velike in frontalno sistematično delo ne daje

rezultatov. Ob tem je bilo treba učitelje opozoriti tudi na nevarnosti prehitrega prehoda na sistematično opismenjevanje (obravnavo črk), če učenec nima usvojenega glasovnega zavedanja (pojavljajo se ocene, da v tem primeru lahko učenec tudi do tri razvojna leta zaostaja za vrstniki). Torej če niso usvojene predopismenjevalne zmožnosti, se hiter začetek sistematičnega opismenjevanja ne obrestuje. Obenem pa je treba učencem, ki pridejo kot bralci v šolo, omogočiti napredek na naslednje stopnje bralnega razvoja.

Kaj točno pomeni beseda INDIVIDUALIZIRANO?

Pomeni, da se učenje prične **od tam naprej, kjer učenec je**. Kar pomeni, da različno pri različnih učencih.

V postopek učenja branja **učenci ne vstopajo z istega izhodišča in s stopnje na stopnjo tudi ne prehajajo istočasno**, zato je potreben individualiziran pristop od prvega do petega razreda, kar nam narekuje tudi učni načrt za slovenščino (2011).

V ciljih najdemo orientacijske mejnike za posamezni razred oz. obdobje. Stopnje branja s prevladujočimi bralnimi procesi in

umestitvijo posameznih ciljev in spretnosti prikazuje preglednica 2. Ker v učnem načrtu za prvo vzgojno-izobraževalno obdobje cilji, vsebina in standardi znanja praviloma niso opredeljeni po razredih, temveč za celotno obdobje, so načela individualiziranega pristopa uresničljiva v celoti (Učni načrt za slovenščino, 2011, str. 101). Črtkane črte v preglednici 2 nakazujejo prehodnost in nujnost individualiziranega pristopa.

Pomembno je, da učitelj na začetku obdobja in sproti pri vsakem učencu preverja razvitost veščin, spretnosti in zmožnosti, potrebnih za branje/pisanje, nato pa za vsakega učenca izdela **individualni načrt razvijanja zmožnosti branja in pisanja**. Na začetku drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja in tudi sproti naj učitelj pri učencih in učenkah preverja razvitost veščin, spretnosti in zmožnosti, potrebnih za branje, nato pa naj za vsakega učenca in vsako učenko izdela **individualni načrt razvijanja in nadgrajevanja zmožnosti branja**. Če želi, da bi učenci in učenke v večji meri avtomatizirali tehniko branja, da bi dobro razumeli prebrano besedilo in da bi razvili zmožnost fleksibilnega branja raznih besedil, naj uporablja metode in oblike učinkovitega poučevanja, npr. bralne učne strategije.

2 Predopismenjevalne spretnosti: vidno razločevanje, slušno razločevanje in razčlenjevanje, orientacija na telesu, v prostoru in na papirju, pravilna drža telesa in pisala ipd.

Preglednica 1: Orientacijski mejniki v procesu triletnega opismenjevanja (L. Novak na osnovi učnega načrta za slovenščino, 2011, 2018)

	1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED
branje	<ul style="list-style-type: none"> → preverjanje glasovnega zavedanja je izhodišče, → individualni načrt, → predviden začetek sistematičnega opismenjevanja 	<ul style="list-style-type: none"> → usvojena tehnika branja s tiskanimi in pisanimi črkami do konca 2. razreda, 	<ul style="list-style-type: none"> → tekoče branje s tiskanimi in pisanimi črkami na koncu 3. razreda, razumevanje prebranega (v UN določeni načini),
pisanje	<ul style="list-style-type: none"> – velike (male) tiskane črke, 	<ul style="list-style-type: none"> → pisanje kratkih besedil s tiskanimi in pisanimi črkami ob koncu 2. razreda, 	<ul style="list-style-type: none"> → ob koncu 3. razreda pisanje besedil s pisanimi črkami (besedila predpisana z UN).

Preglednica 2

STOPNJA	ZAČETNO BRANJE, PREHODNO OBDOBJE		SAMOSTOJNO BRANJE		
	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred
Prevladujoč proces	dekodiranje in kodiranje	dekodiranje ob avtomatizirani vezavi	avtomatizacija	nadaljevanje procesa avtomatizacije, utrjevanje, branje za učenje	
Kaj počne učenec?	<ul style="list-style-type: none"> → Vidno razločuje. → Slušno razločuje in razčlenjuje. → Se orientira na telesu, v prostoru in na papirju. → Ima pravilno držo telesa pri pisanju in pisala ipd. → Pozna vse črke za glasove. → Zna zamenjati glasove s črkami in obratno. → Prepozna najbolj pogoste besede v besedilu. → Glasno bere besedila s pogosto rabljenimi besedami. 	<ul style="list-style-type: none"> → Izvaja avtomatizirano vezavo. → Piše besede in preproste enostavčne povedi z velikimi in malimi tiskanimi črkami. → Glasno bere besede, enostavčne povedi in preprosta kratka besedila, napisana s tiskanimi črkami. → Piše besede in preproste enostavčne povedi s pisanimi črkami. → Glasno bere besede, enostavčne povedi in preprosta kratka besedila, napisana s pisanimi črkami. → Za vajo piše po nareku ali prepis. 	<ul style="list-style-type: none"> → Učenec avtomatizirano bere in piše preproste besede in povedi s tiskanimi in pisanimi črkami. → Povezuje besede v povedi, vključi stavčno intonacijo, najde ključni del povedi. → Glasno tekoče bere. → Šepetajoče bere. → Uporablja besedilo kot pomoč pri branju besed, ki jih ne prepozna takoj. → Ima pozitiven odnos do branja. → Piše polvezana besedila. 	<ul style="list-style-type: none"> → Tiho bere gradivo primerne težavnosti in ga dobro razume. → Pozna temeljne glasovne elemente in jih zna uporabljati. → Uporablja bralno učne strategije. → Opazi besedno-slovnično zgradbo besedila. 	<ul style="list-style-type: none"> → Tiho in glasno ter z razumevanjem bere gradiva različnih virov in žanrov. → Bere prispevke v časopisju. → Uporablja slovarje. → Uporablja bralno učne strategije. → Opazi besedno-slovnično zgradbo besedila.
Bralne stopnje po avtorici J. Chall (Zrimšek, 2003)	Priprava na branje (0–6 let)	Obdobje dekodiranja, začetno obdobje bralnega pouka (6–7 let)			
	Utrjevanje tehnike branja (5–9 let) do avtomatizacije, obdobje hitrega napredka v razvijanju bralnih spretnosti in strategij.				
			Branje za učenje, obdobje intenzivnega branja z razvijanjem bralnih spretnosti in strategij.		
			Večstranski pogled na prebrano.		

USVAJANJE TEHNIKE BRANJA

Branje prisili možgane, da se navadijo na absorpcijo velikih količin podatkov v relativno kratkem času (potrebnih vsaj 7 miselnih procesov za eno besedo). Branje povečuje zmožnosti spomina, dviga nivo kritičnega razmišljanja in besedišča. Z branjem se povečuje možgansko moč.

Avtomatizacija zahteva zelo malo kognitivnih kapacitet.

BRANJE Z RAZUMEVANJEM

Vključuje več kot 30 kognitivnih in metakognitivnih procesov, vključno s pojasnjevanjem pomena, povzemanjem, sklepanjem, predvidevanjem itd.

Vir: Košak Bab uder 2012 (po Block in Pressley, 2002)

(Učni načrt za slovenščino, 2018, str. 68).

Formativno spremljanje učenčevega napredka na področju branja nam omogoča individualen proces, ki ga uravnavamo s povratno informacijo učenca, samovrednotenjem učenca, vrstniškimi vrednotenjem. Pri tem je zelo pomembno, da v proces spremljanja vključimo učenca. To storimo tako, da mu osmišljamo namen učenja branja in da ga vključimo v postavljanje kriterijev uspešnosti. Osnova za postavljanje kriterijev uspešnosti so kriteriji, ki izhajajo iz ciljev in standardov učnega načrta za slovenščino.

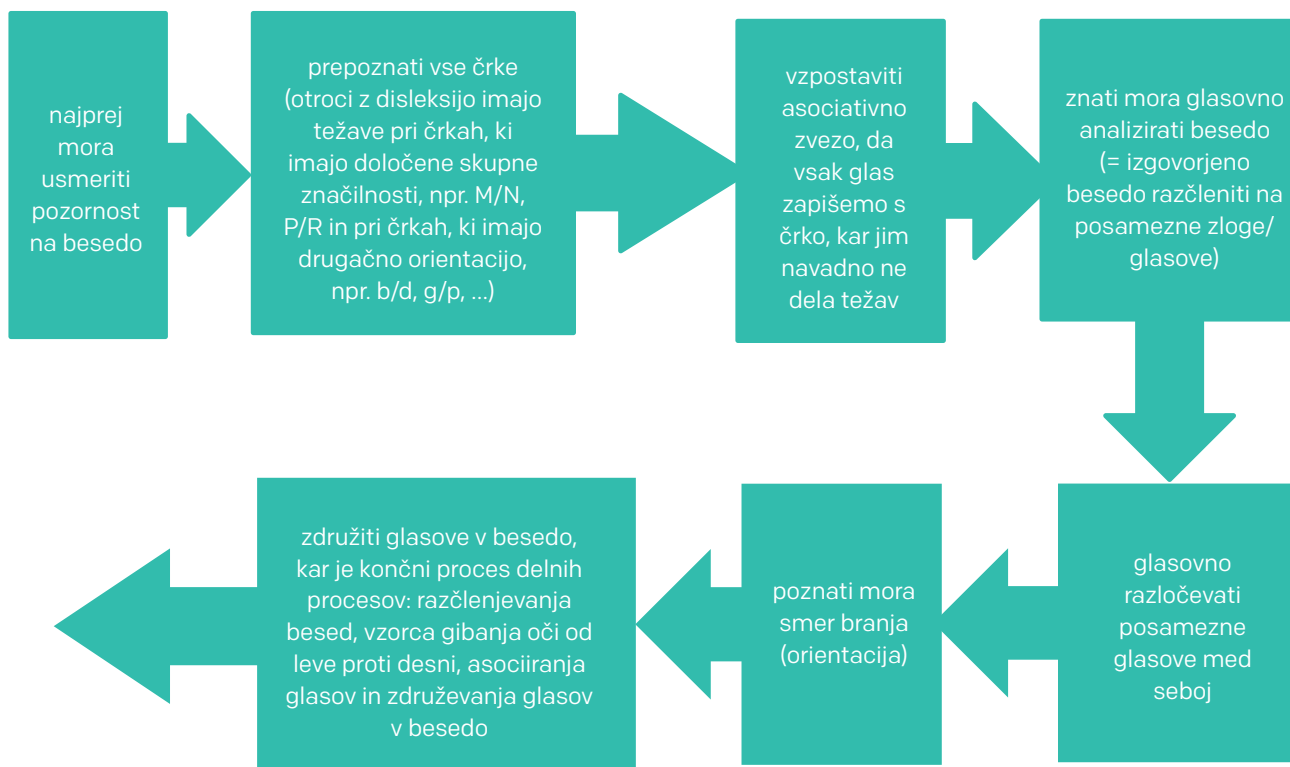
In še o ocenjevanju bralne zmožnosti od prvega do petega razreda

Pri začetnem opismenjevanju vrednotimo različne elemente, najpogosteje pa tekočnost branja in razumevanje prebranega.

Tekočnost branja je opredeljena kot število prebranih besed na

Preden od učenca zahtevamo tekoče branje, je potreben razmislek o tem, kaj mora učenec narediti, da npr. prebere eno samo besedo. Odgovor na to vprašanje vključuje kar 7 miselnih procesov učenca, in sicer:

Cilj branja in pisanja ni le obvladanje tekočega branja in pisanja, temveč **razvita zmožnost sporazumevanja** v vidnem prenosniku ter razmišljanje, ustvarjanje, učenje in razvedrilo ob zapisanih besedilih. Cilj je omogočiti vsem učencem in učenkam, da spoznajo in dosežejo višjo raven t. i. kritične pismenosti

minuto, kar ugotavljamo z glasnim branjem. Tak bralec bere hitro in natančno, z ustreznim ritmom, intonacijo in izraznostjo (Pečjak, 2010, str. 71). Ta mera nam veliko pove o procesu razvoja bralnih zmožnosti učenca nasploh in o tem, kje imajo posamezni učenci težave pri branju. Nekateri avtorji (Phillips, Norris, Vavra 2007; Stocker, Roser in Maritinez 2007 v Košak Babuder 2012) dokazujejo, da je tekočnost branja močan kazalnik splošne bralne kompetentnosti učenca.

Za opredelitev znanj, spretnosti in veščin, ki jih znotraj zmožnosti branja in pisanja ocenjujemo, je potreben vpogled v standarde in cilje učnega načrta. Iz teh izhajajo kriteriji, na osnovi katerih spremljamo in posledično ocenjujemo znanje in spretnosti učencev. Učni načrt za slovenščino (2011, str. 109) poudari, da je poučevanje tesno povezano s preverjanjem in ocenjevanjem znanja, saj učitelj ocenjuje, kar je učenec usvojil v učnem procesu.

Učenec mora poznati kriterije ocenjevanja. **Učitelj ocenjuje doseganje ciljev in standardov znanja, v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju pa ocenjuje, kako učenec napreduje glede na opredeljene cilje oziroma standarde znanja.**

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju lahko znotraj zmožnosti branja in pisanja glede na standarde znanja na koncu VIO postavimo naslednje kriterije:

PODROČJA ZMOŽNOSTI BRANJA IN PISANJA NEUMETNOSTNIH BESEDIL V 1. VIO IN KRIKERIJI SPREMLJANJA TER OCENJEVANJA (MRŠNIK, NOVAK, 2013)

Predopismenjevalne zmožnosti le spremljamo in jih ne ocenjujemo.

BRANJE – TEHNIKA

- Ustreznost branja besed, povedi (vezano, odmori, knjižno branje črk, intonacija, naglasi, nezložni predlogi)

BRANJE – TEHNIKA GLASNEGA BRANJA (glasno branje je potrebno na začetku zaradi ugotavljanja napredka, vrzeli)

- Glasnost
- Tekočnost

BRANJE – RAZUMEVANJE PREBRANEGA PREKO USTNEGA ODGOVARJANJA

- Ustreznost določanja okoliščin nastanka besedila* (sporočevalec, naslovnik)
- Smiselnost povzemanja teme besedila in bistvenih podatkov
- Ustreznost (ustne) obnove besedila
- Smiselno vrednotenje prebranega

PISANJE – TEHNIKA

- Ustreznost smeri, velikosti, oblike velikih/malih tiskanih/pisanih črk
- Čitljivost zapisanega

PISANJE – TVORJENJE

- Ustreznost zapisa krajših preprostih besedil glede na besedilno vrsto (*npr. besedila o sebi, o prebranem besedilu, pozdrav, voščilo, čestitka, vabilo*),
- Razumljivost zapisanega
- Zaokroženost zapisanega
- Ustreznost vrednotenja lastnega zapisa in zapisa drugih

PISANJE – JEZIKOVNA PRAVILNOST

- Pravilnost zapisa besed, povedi (velika začetnica, glavni in vrstilni števniki, kritični glasovi, predlogi in nikalnice, svojilni pridevniki)
- Pravilnost zapisa končnih ločil
- Ustreznost iskanja lastnih in tujih napak in odprava le-teh

Pečjak S. (2010, str. 71, 72) navaja več raziskav o tem, zakaj je pomembno doseči tekočnost branja:

- Šele ko postane proces dekodiranja hitrejši in s tem branje bolj tekoče, se sprosti miselna energija, ki jo je učenec porabil za dekodiranje, zdaj jo lahko porabi za razumevanje; bralec začetnik preusmerja pozornost od dekodiranja k razumevanju in dogaja se, da mora besedilo večkrat prebrati (najprej, da ga dekodira/prebere, nato pa še, da ga razume), dekodiranje izurjenega bralca pa je avtomatično in on lahko preusmeri pozornost na razumevanje pri branju.
- Tekočnost branja zagotavlja bralcu, da je zanj branje užitek in povečuje verjetnost, da bo v prostem času večkrat izbral branje kot kaj drugega; učenci, ki berejo počasneje, bodo redkeje izbirali branje kot pristočasno aktivnost.
- Tekočnost branja naredi branje za učenca manj naporno in stresno, kar spet povečuje možnost, da se bo k branju pogosteje vračal, kot bi se sicer.
- Hitrosti branja ne ocenjujemo, jo pa razvijamo in spremljamo. Na hitrost dekodiranja, ki se kaže kot hitrost branja, vpliva več zaznavnih dejavnikov, kot npr. sposobnost glasovnega zavedanja, vzorec gibanja oči, poznavanje besed, tipografske značilnosti besedila ...

Košak Babuder (2012 po Phillips, Norris, Vavra idr. 2007) dodaja, da poučevanje, ki povečuje bralno tekočnost, povečuje bralno razumevanje; da tekočnost in razumevanje izboljšujeta drug drugega. Tisti bralci, ki ne berejo tekoče, imajo veliko s tem povezanih različnih težav, vključno z omejenim prepoznavanjem besed, predhodnim znanjem, poznavanjem besed in splošnim

znanjem, vendar pa dobra tekočnost ni nujno v povezavi z dobrim razumevanjem (prav tam).

V drugem vzgojno – izobraževalnem obdobju lahko

znotraj zmožnosti branja in pisanja glede na standarde znanja ob koncu VIO postavimo naslednje kriterije:

PODROČJA ZMOŽNOSTI BRANJA IN PISANJA NEUMETNOSTNIH BESEDIL V 2. VIO IN KRITERIJI SPREMLJANJA TER OCENJEVANJA (MRŠNIK, NOVAK, 2013)

BRANJE – TEHNIKA BRANJA

- Glasnost
- Tekočnost
- Hitrost

BRANJE – RAZUMEVANJE IN VREDNOTENJE PREBRANEGA

- Ustreznost določanja okoliščin nastanka besedila (sporočevalec, naslovnik)
- Smiselnost povzemanja teme besedila, bistvenih podatkov, ključnih besed
- Ustreznost pisne obnove besedila
- Smiselno vrednotenje prebranega in izražanja lastnega mnenja

BRANJE – SELEKTIVNO BRANJE

- Pravilnost branja seznamov
- Ustreznost iskanja podatkov in uporaba podatkov

PISANJE – TEHNIKA

- Ustreznost smeri, velikosti, oblike velikih/malih tiskanih/pisanih črk
- Čitljivost zapisanega

PISANJE – TVORJENJE

- Smiselno tvorjenje krajših preprostih besedil glede na besedilno vrsto (določena z UN)
- Razumljivost zapisanega
- Ustreznost vrednotenja lastnega zapisa in zapisa drugih

PISANJE – JEZIKOVNA PRAVILNOST

- Pravopisna pravilnost tvorjenega besedila (določeno z UN, standardi, str. 82)

V 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju se usmerimo v sprejemanje, razumevanje, razčlenjevanje in vrednotenje besedila. Branje je usmerjeno v tiho branje, saj je hitrejša od glasnega (*hitrost glasnega branja je določena s hitrostjo govora*). *Glasno branje v 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju dobi*

interpretativno vlogo. S šolanjem se povečuje hitrost tako glasnega kot tihega branja. V osnovni šoli običajno hitrost glasnega branja ne preseže 120 besed/minuto, medtem ko se hitrost tihega branja ob koncu osnovne šole približa 200 besed/minuto (Marjanovič Umek, Peklaj, Pečjak, 2012).

V 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju se učenje in poučevanje usmerja v učenčeve strategije branja in ukvarjanja z besedilom, v samopomoč pri iskanju nerazumljenega. Za ustrezno razumevanje besedila je potrebno, da oseba razume 90 do 95 odstotkov besed (Nagy in Scott, 2000 v Pečjak, 2010).

In še nekaj priporočil:

- Učenci razredne stopnje naj berejo minimalno 10 – 15 minut dnevno (to je cca. 50 – 80 strani mesečno). **To branje naj bo izvedeno v šoli pri pouku.** Da bi učenec dosegel ustrezno raven tehnike branja, mora v času npr. 175 šolskih dni dnevno brati med 10 – 35 minut.
- Treba je brati raznoliko gradivo: časopise, zgodbe, pravljice, itd.
- Učitelj naj bo učencem bralni vzor. Naj učence navaja na branje raznolikega gradiva, naj branje vključuje v zanimive dejavnosti. Če želimo doseči cilj, da učenec bere za užitek in je za branje motiviran, mora branje izkusiti v prijetnih okoliščinah. Nesprejemljivo je, da je branje in z njim povezane dejavnosti, vezano le na ocenjevanje.
- Ocenjevanje branja naj ne bo vezano na glasno branje pred celotnim razredom. Učenec lahko bere sošolcu, učitelju ali skupini.

Viri in literatura:

Košak Babuder, M. (2012). *Bralno razumevanje in razvoj branja za učenje pri otrocih iz manj spodbudnega okolja zaradi revščine* (Doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana.

Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U., Pečjak, S. (2012). Govor in branje otrok: ocenjevanje in spodbujanje. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Mršnik, S., Novak, L. (2013). *Seminarsko gradivo*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Novak, L. (2017). Šola prilagojena šestletnikom ali šestletniki prilagojeni šoli?: prehod iz vrtca v šolo. Šolsko svetovalno delo 20(3/4), str. 35–45.

Štupnikar, M. idr. (2010). *Opismenjevanje in razvoj vseh čutil*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak, S., Bucik, N., Gradišar, A., Peklaj, C. (2006). *Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak, S. (2007). Stopenjskost pismenosti – kaj je in kako jo udejanjati v naših šolah. V *Stopenjskost pri usvajanju pismenosti: postopen pouk bralne pismenosti na vseh ravneh šolanja*. Zbornik Bralnega društva Slovenije (str. 12–19). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak, S. in Gradišar, A. (2008). *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Pečjak, S. (2009). Bralna motivacija učencev in dejavnosti učitelja pri pouku. *Pedagoška obzorja. Didactica slovenica*, 24 (2), str. 97–116.

Pečjak, S. (2009a). *Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak, S. (2010). *Psihološki vidiki bralne pismenosti: od teorije k praksi*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Poznanovič Jezeršek, M. idr. (2011). *Učni načrt*. Program osnovnošolskega izobraževanja. Slovenščina. [Elektronski vir]. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno s http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf (30. 3. 2019).

Poznanovič Jezeršek, M. idr. (2018). *Učni načrt*. Program osnovna šola. Slovenščina. [Elektronski vir]. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno s http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina.pdf (30. 3. 2019).

Zrimšek, N. (2003). *Začetno opismenjevanje: pismenost v predšolski dobi in prvem razredu devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

